IL-HADD FUQ L-1 TA’ JANNAR (2021) L-EPIFANIJA: KRISTU MURI

Contributed by Frans Galea
Saturday, 02 January 2021

Din hija il-Liturgija tal- Hadd fuq l-ewwel ta' Jannar L-Epifanija : Kristu Muri (2021) bi hsibijiet min Joe Rapa.

Matul dawn il-!ranet glorju|i tal-Milied,
smajna, u se ner!g'u nisimg'u il-Kelma ta’ Alla li titkellem fuq Dawl li se
jinfed id-dlamijiet ta’ din id-dinja; Dawl li se jimla bil-fer' lil dawk li
jiddawlu bih. Fil-lejl tal-Milied smajna
lil Isaija jg'id: “Il-poplu li kien miexi fid-dlam ra dawl kbir, in-nies li joqog'du
f’art id-dlam dawl kbir idda fuqhom. Int kattart il-hena, kabbart il-fer'; huma
fer'u quddiemek, b'alma jifir'u fi |mien il-'sad, b'alma jifir'u fi |mien
il-pri|a. G'ax il-madmad li kien itaqqlu,
u l-'atar ta’ fuq spallejh, u l-bastun tal-argu|in, int kissirthom.” (Is. 9, 1-3).

Fil-Litur!ija tal-Kelma tal-lum, l-istess Profeta jer!a’
jinfexx f’g'ajta ta’ fer' tixba' li din.
A'na nasso jaw lill-profeti ma’ nies b’g'ajnejhom jarmu n-nar,
xag'arhom itir im'abbel fi - a'da tag'hom tal-mundanità, nies bla vanità li
ji!u jaqg'u u jqumu minn dak li 'addie'or ja'seb fuqhom, nies bla   xkiel, b’madmad wie'ed itaqqalhom: li
jwasslu l-Kelma li nag'tat lilhom minn Alla.
Sikwit kienu mbuttati minn ri' ta’ qilla g'ax ma kinux jitkellmu fuq
temi ‘safe’ imma fuq 'wejje! ja'arqu
li l-poplu kien komdu ja'bihom.

Imma dawn in-nies kienu jafu jifir'u wkoll meta kien
ji ara f’mo''hom il-Pjan ta’ M'abba li Alla kien qed ilesti g'all-poplu
tieg'u, l-aktar meta kienu jitkellmu fuq l-Imwieg'ed, il-Mibg'ut, Dak li kellu
ji!i, il-Midluk tal-Mulej, il-Messija li kellu jirran!a kollox, Dak li g'alih
{akkarija, missier l-G'ammiedi, mar jg'id: “Hu b'ax-xemx tielg'a li jdawwal lil min
jinsab fid-dlamijiet u d-dell tal-mewt.
(Lq. 1, 78-79). Illum
g'andna mill-!did lil Isaija, il-&abbar tal-A'bar it-Tajba, li se jg'idilna
fl-Ewwel Qari: “Ara, id-dlamijiet jiksu l-art, u
s'ab iswed lill-popli; i|da fuqek jiddi l-Mulej u s-seb' tieg'u jfe!! fuqek.
Il-!nus g'ad jimxu fid-dawl tieg'ek, u s-slaten fid-dija tieg'ek.” (Is. 60, 2-3).

Kristu huwa d-Dawl mibg'ut mill-Missier biex idawwal
id-dlam li ja'kem qalb tant u tant nies.
Ma setax jibqa’ mag'luq !o I|rael, mo'bi b'al b'al mubie' ta't is-sieg', i|da
fuq l-imnara, u hekk idawwal lil kull min ikun fid-dar. I|rael nissel lil Alla
fil-!isem imma b’risq il-!nus kollha kif t'abbar lil Abraham fil-bidu: jitbierku
b’nislek il-!nus kollha tal-art. (en. 22, 18). Kristu kellu ji!i “muri” lid-dinja permezz
tal-predikazzjoni tal-ewwel dixxipli.
Il-Kelma “Epifanija” dan hu li tfisser: “wirja”, “esibizzjoni”,
“splu|joni ta’ g'arfien f’daqqa wa'da” !ejja mill-Grieg: “Epiphaneia”. Kull min emmen
lil dawk li xandru lil Kristu, Kristu sar Dawl g'alihom, u huma li kienu dlam
saru Dawl ukoll u hekk id-Dawl ta’ Kristu beda jinfirex sat-truf tal-art.

Allura l-Epifanija ti elebra xi 'a!a ferm ikbar u li
|gur tisboq il-mi!ja tal-Ma!i. Mattew,
il-wa'dieni li ni||ilha fl-Evan!elju tieg'u, induna li warajha, din l-istorja
ta’ xi nies misterju|i li telqu minn arthom, b'al Abraham, biex b'alu jikbru
fil-Fidi billi jfittxu tarbija, kien hemm xi 'a!a “!dida” mo'bija: il-ftu'
tal-&niena u l-Im'abba ta’ Alla fuq il-!nus kollha tal-art. Smajna kemm-il darba li I|rael kien jemmen li
hu kien il-poplu wa'dieni ta’ Alla u li kellu l-monopolju fuq il-Grazzja. G'adu sal-lum dan il-poplu ma fehemx li
l-Glorja mmensa tieg'u hi li d-Dawl |i!! minnu biex dawwal id-dinja kollha u
l-univers kollu.

&afna ma japprezzawx din l-“Epifanija” tal-Im'abba ta’
Alla. Hu misteru li jg'a!!eb kif 'afna
lid-Dawl ja'sbuh dlam, u l-kontra. Min
hu mdorri fid-dlam, mag'luq !ewwa 'ajtu kollha, id-Dawl li jiddi f’daqqa
jwe!!ag'lu g'ajnejh u jindiehex minnu. X’inhu
dan id-dlam? Irridu nifhmu x’inhu d-dlam
biex napprezzaw x’Dawl qawwi hu Kristu.
San wann jg'id li min hu fid-dlam mhux kapa i j'obb. (ara 1 w. 9-11). Id-dlam huwa l-Mewt, bit-tifsiriet kollha
tag'ha. Il-Mewt hi bi|a’, insigurtà,
theddid, egoi|mu. Dawn !ew
mid-dnub. Liema dnub? Id-“Dnub” li minnu tnisslu d-dnubiet
kollha. Id-“Dnub” tal-G'eden meta
l-bniedem emmen il-kateke|i tax-xitan li Alla mhux Im'abba, u beda jissuspetta
fih. Qabel tawwal idu lejn “is-si!ra”,
id-“Dnub” kien !a jg'ammar fil-bniedem li kien tilef l-inno enza tieg'u. Infired minn Alla. Inqata’ mill-Im'abba. Vojt.
Bi|a’ minn x’jista’ ji!ri.
Il-bi|a’ tal-Mewt. Id-Dlam! Il-bniedem dan ma jissaportihx. X’jag'mel?
Jew idur lura lejn Alla li 'alqu, jew ifittex il-&ajja li tilef
fl-aptiti ta’ kull xorta: poter, flus, gula, |ina, vjolenza, !lied, rabja,
g'ajat, ambizjoni, jag'mel “alla” minn kollox.
Bniedem b'al dan ma jistax jinsa lilu nnifsu biex i'obb, jinag'ta
g'all-ie'or. Ma|-|mien id-Dawl intesa’.

L-istorja tal-Epifanija, hi storja 'elwa ta’ tliet
karattri li fid-dlam tag'hom dehret “Kewkba”, xrara Dawl minn Alla biex ifittxu
li jo'or!u minn dar l-g'eluq fejn kollox kien dlam. Hi tal-g'a!eb kif din

l-istorja “inno enti” hi mdawwra bil-vjolenza u jitfa’ dell fuqha karattru
a'rax, iebes, kollu kemm hu dlam: Erodi l-Kbir.

Kien bniedem li baqa’ msemmi fl-Istorja. Kien politiku kapa i 'afna li rnexxilu
jikkontrolla l-Palestina b’id tal-'adid.
Fl-istess 'in kien “artist” u l-arti tieg'u 'ar!et fl-arkitettura. Kien bennej kbir. Bena palazzi, fortifikazzjonijiet, belt s'i'a
li kienet ukoll port artifi jali:
esarija Marittima, u, b’makakkerija
politika, u mhux g'ax kellu l-Fidi, bena wkoll it-Tempju majestu| ta’
 erusalemm minflok wie'ed fqir li kien inbena wara l-E|ilju flok dak ta’
Salamun li kien inqered fil-gwerra. Dan
kollu, anke jekk sabi', kien xog'ol id-Dlam g'ax Erodi huwa l-bniedem imdallam
per e ellenza.

Id-dlam i!ag'lek temmen biss fik innifssek u t'ares lejn
'addie'or b'ala xi 'add li jista’ jkun rival tieg'ek. G'alhekk int dejjem g'assa, “on guard” g'al li jista’ jinqala’,
dejjem ta'seb g'al rasek, ti!bed lejk, ma tag'mel xejn jekk mhux
g'all-gwadann. Jekk “t'obb” lil xi 'add,
dejjem hemm ta'lita ta’ egoi|mu m'allat mal-im'abba, u t'obb sakemm l-ie'or,
l-o'ra jibnuk, jog'!buk, iferr'uk. Dan
il-bniedem jista’ jkollu karattru li ji!bdek, imma hu kapa i joqtol. Hu vjolenti anke jekk jidher be||ieg'i. U hu be||ieg'i anke jekk jidher kura!!u| u
“bully”. Dan hu Erodi, li malli sema’
bit-tarbija ta’ Betlehem imtela b’tensjoni u suspetti u bi|a’ li xi 'add qed
jheddidlu s-saltna. Il-bniedem li 'alla
isem fl-Istorja politika tal-pajji| spi a biex 'are! il-'a|en tieg'u fuq ftit
trabi.

Imma min hu “Erodi”?
Hu 'afna iktar komuni milli na'sbu.
Hu bniedem dg'ajjef, mhedded, insigur, bla Alla, li kellu s-sa''a
jag'mel li jrid g'ax kien is-Sultan.
Imma hu, b'ala bniedem, mhux ’il bog'od minna wisq! Sa'ansitra, 'afna minna jridu joqtlu t-trabi
b'alu, bl-abort, g'ax jib|g'u li tarbija tista’ tisirqilhom 'ajjithom!

Litur!ija tal-Kelma tal-lum:

1 QARI I

Is-seb' tal-Mulej jiddi fuqek.

Is 60, 1-6

Qari mill-Ktieb
tal-Profeta Isaija

Qum! &a jiddi wi ek!

Id-dawl tieg'ek wasal!

Jiddi fuqek seb' il-Mulej!

Ara d-dlamijiet jiksu l-art, u s'ab iswed il-popli:

i|da fuqek jiddi l-Mulej, u s-seb' tieg'u jfi!! fuqek.

Il-!nus g'ad jimxu fid-dawl tieg'ek,

u s-slaten fid-dija tas-seb' tieg'ek.

G'olli u dawwar g'ajnejk madwarek u ara:

ilkoll mi!bura !ejjin g'andek.

Uliedek !ejjin mill-bog'od,

u bnietek i!orruhom fuq id-dirg'ajn.

Imbag'ad t'ares u wi ek jiddi,

u t'abbat u timtela qalbek,

g'ax fuqek taqa’ l-kotra tal-!id tal-ib'ra,

u l-g'ana tal-!nus ji!i g'andek.

Imrie'el ta’ i!mla g'ad jg'attuk,

l-i!mla |g'ar ta’ Midjan u G'efa;

ilkoll minn Seba ji!u, mg'obbija bid-deheb u l-in ens,

u jxandru t-tif'ir tal-Mulej.

Il-Kelma tal-Mulej

R/. Irroddu 'ajr lil Alla

SALM RESPONSORJALI

Salm 71 (72), 1-2.7-8.10-11,12-13

R/. (ara 11): Il-!nus
kollha tal-art jag'tuk qima, Mulej

O Alla, ag'ti
lis-sultan il-'aqq tieg'ek,

il-!ustizzja tieg'ek lil bin is-sultan,

biex ji!!udika l-poplu tieg'ek bil-!ustizzja,

u bil-'aqq l-imsejknin tieg'ek. R/.

T'addar f’jiemu
l-!ustizzja,

u sliem kotran sa ma jintemm il-qamar.

Isaltan minn ba'ar sa ba'ar,

u mix-xmara sa truf l-art. R/.

Is-slaten ta’ Tarsis u tal-g|ejjer jag'tuh ir-rigali,

is-slaten ta’ Seba u ta’ Saba g'otjiet i!ibulu.

Iqimuh is-slaten kollha,

il-!nus kollha lilu jaqdu. R/.

G'ax hu je'les lill-fqir li jsejja'lu,

u lill-imsejken li m’g'andux min jg'inu.

I'enn g'ad-dg'ajjef u g'all-fqajjar;

il-'ajja tal-fqajrin isalva. R/.

QARI II

Issa !ie rrivelat li l-pagani huma msej'a biex ikollhom sehem mill-istess
weg'da.

Ef 3, 2-3a. 5-6

Qari mill-Ittra ta’
San Pawl Appostlu lill-Efesin

&uti, intom smajtu
bil-pjan tal-grazzja li Alla tani g'all-!id tag'kom, ji!ifieri, li permezz ta’
rivelazzjoni g'arrafni l-misteru. Dan hu l-misteru li fil-!enerazzjonijiet
l-img'oddija ma kienx mg'arraf lill-bnedmin b'alma issa !ie rrivelat
lill-appostli qaddisa tieg'u u lill-profeti fl-Ispirtu, ji!ifieri, li l-pagani
huma msej'a biex ikollhom sehem mill-istess wirt, ikunu membri tal-istess
!isem, ikollhom sehem mill-istess weg'da, fi Kristu esù permezz tal-Evan!elju.

Il-Kelma tal-Mulej

R/. Irroddu 'ajr lil Alla

AKKLAMAZZJONI QABEL L-EVAN ELJU

ara Mt 2, 2

Hallelujah. R/.
Hallelujah

Rajna l-kewkba tieg'u tielg'a mil-Lvant,

u !ejna nqimu l-Mulej.

R/.
Hallelujah

EVAN ELJU

 ejna mil-Lvant nag'tu qima lis-Sultan.

Mt 2, 1-12

Qari mill-Evan!elju skont San Mattew

Meta twieled esù f’Betlehem tal-Lhudija, fi |mien is-sultan
Erodi, xi ma!i mil-Lvant !ew erusalemm jistaqsu: “Fejn hu dak li twieled
sultan tal-Lhud? G'ax rajna l-kewkba tieg'u tielg'a, u !ejna nqimuh”. Is-sultan
Erodi sama’ bihom, u t'awwad hu u erusalemm kollha mieg'u. abar flimkien
il-qassisin il-kbar u l-kittieba kollha tal-poplu, u ried jaf ming'andhom fejn
kellu jitwieled il-Messija. U huma qalulu: “F’Betlehem tal-Lhudija, g'ax hekk
inkiteb mill-profeta: “U int, Betlehem, art ta’ uda, le, m’intix l-i|g'ar fost
il-bliet il-kbar ta’ uda, g'ax minnek jo'ro! mexxej li jirg'a l-poplu tieg'i
I|rael”.

Erodi mbag'ad sejja' lill-ma!i bil-mo'bi, u tkixxef bir-reqqa
kollha ming'andhom i|-|mien li fih dehritilhom il-kewkba; bag'athom Betlehem u
qalilhom: “Morru, staqsu sewwa g'at-tifel, u meta ssibuh ejjew g'iduli, 'alli
jien ukoll ni!i nqimu”.

Dawk, wara li semg'u lis-sultan, telqu, u ara, il-kewkba li
kienu raw tielg'a bdiet miexja quddiemhom sakemm waslet u waqfet fuq il-post
fejn kien hemm it-tifel. Kif raw il-kewkba mtlew b’fer' kbir tassew. Meta
mbag'ad da'lu d-dar u raw lit-tifel ma’ ommu Marija, inxte'tu fl-art iqimuh;
fet'u t-te|ori tag'hom u offrewlu rigali deheb, in ens u mirra. Imbag'ad, billi
kienu mwissijin f’'olma biex ma jer!g'ux imorru g'and Erodi, telqu lura lejn
arthom minn triq o'ra.

Il-Kelma tal-Mulej

R/. Tif'ir
lilek Kristu